

‘Het is belangrijk om een brede analyse te maken en dan stappen te zetten’

Verduurzaming sportaccommodaties: langdurig proces en voor elke club anders

De fors gestegen energieprijzen zijn voor veel sportclubs een extra stimulans om uit te zoeken hoe er bespaard kan worden op de energienota. Daarnaast neemt het besef toe dat verduurzaming belangrijk is met het oog op de toekomst. De overvraging van de BOSA-regeling, vier maanden voor het einde van het jaar, is een goede indicator van deze toegenomen bewustwording, meent Joost ten Bulte, specialist verduurzaming bij Kenniscentrum Sport & Bewegen.

Auteur: Wijnand Meijboom

‘In de eerste vier jaar van het bestaan van deze regeling is dat nog niet voorgekomen. Volgend jaar wordt dan ook bijzonder, want de aanvragen van dit jaar worden meegenomen naar 2024 en de subsidiepot voor dat jaar is niet substantieel groter’, vertelt Ten Bulte. De politiek heeft er wel over gesproken, maar uiteindelijk kan een volgend kabinet pas weer besluiten nemen, bijvoorbeeld om meer subsidie ter beschikking te stellen. ‘De kans bestaat dus dat deze overvraging leidt tot een vertraging van het hele verduurzamingsproces bij sportaccommodaties. Zo was ik onlangs bij een sportclub die drie tot vier ton in duurzame maatregelen wil investeren. Dit plan kan echter zomaar in de ijskast belanden als er geen subsidie meer beschikbaar is.’

Dilemma

Uit de nulmeting van de sportsector blijkt dat het grootste deel van de sportaccommodaties erg oud is. Dit betekent dat ongeveer 70 procent van de bekende sportaccommodaties voor 2030 nieuw moet worden gebouwd of worden gerenoveerd. Vanuit het clubbelang gezien is het raadzaam om snel te verduurzamen, maar gebrek aan geld, materiaal en mankracht kunnen remmende factoren worden. ‘Ook de gestegen rente is nadelig voor clubs die willen investeren in verduurzaming. De kosten van een lening kunnen namelijk hoger zijn dan de besparing die behaald zou worden op de energierekening door te investeren in verduurzaming’, zo illustreert Ten Bulte het dilemma waar verenigingen voor staan. Los van de financiële effecten, zijn maatregelen

om te verduurzamen natuurlijk altijd zinvol om de doelstelling van 55 procent CO₂-reductie in 2030 te kunnen halen. ‘Vanuit het clubbelang gezien is het een lastige afweging. Veel clubs hebben ook te maken met minder leden en minder inkomsten uit de kantine, waardoor de financiële situatie al niet optimaal is.’

Fonds

Om de verduurzaming toch gaande te houden en ook te versnellen, wordt wel geanticipeerd op de geschetste problemen. Zo werd dit onderwerp begin december besproken in het Nationaal Klimaat Platform, waarbij ook de initiatiefnemers van de Duurzame Sportsector aanwezig waren. Een pasklare oplossing is echter niet eenvoudig, weet Ten Bulte. ‘Ik was laatst bij een wielervereniging die zowel de verlichting wil verduurzamen als het wegdek van de wielervederbaan wil renoveren. Beide zaken zijn belangrijk voor de veiligheid van de renners. Er moet echter een keuze gemaakt worden en dan zit je als club behoorlijk klem als er onvoldoende geld is.’ De adviseur ziet persoonlijk wel iets in een andere vorm van financiering, bijvoorbeeld door het geld dat nu via subsidies wordt weggegeven in een fonds te stoppen. Dit geld kan dan aan clubs geleend worden tegen nul procent rente. ‘Dat zou een mooi alternatief kunnen zijn om de versnelling van de verduurzaming te kunnen realiseren.’

Versnelling

Versnelling is zeker nodig om de beoogde doelstelling op tijd te halen. Een tussenstand op weg naar deze doelstelling is moeilijk in harde

‘Nu het laaghangend fruit is geplukt, moet doorgezet worden met ingrijpender maatregelen’

cijfers uit te drukken. De Herijking Routekaart Verduurzaming Sportsector uit oktober 2022 maakt duidelijk dat de eerste stappen gezet zijn, maar dat er nog een grote slag te maken is. Zo is uit de beschikbare data op te maken dat het gebruik van stroom en aardgas is gedaald tussen 2018 en 2021. Tussentijdse sluiting tijdens de coronapandemie heeft hierbij natuurlijk ook een rol gespeeld. Voor 2020 en 2021 zijn er daarom geen representatieve cijfers. Voor de CO₂-reductie over 2018 en 2019 komt een getal van 12 procent uit de bus rollen. ‘Een bemoedigend signaal’, aldus het herijkingsrapport. ‘In de jaren 2018 en 2019 lijkt qua maatregelen vooral het “laaghangend fruit” geplukt te zijn. Dit zijn maatregelen die eenvoudig zijn toe te passen en zich relatief snel terugverdienen. Dat lijkt zichtbaar in de verlaging van de CO₂-emissies. Tussen 2020 en 2021 is die neergang afgevlakt, waardoor de snelheid van CO₂-reductie ook is afgenomen. Met name de stabilisatie of zelfs lichte toename van CO₂-emissies bij de zaalsport en zwembaden toont aan dat in de komende jaren nog een flinke inspanning geleverd dient te worden’, zo is te lezen op pagina 54 van het rapport.

Het rapport meldt verder dat de ambities voor de komende jaren niet veranderen. Samengevat zijn dit CO₂-reductie, vooral via energiebesparing, energieopslag en opwekking van hernieuwbare energie, circulair gebruik van materialen, het uitbannen van gewasbeschermingsmiddelen en tot slot het creëren van een klimaatadaptieve sportomgeving. De inspanning moet de komende jaren wel veranderen, zo is te lezen. ‘Nu het laaghangend fruit is geplukt, moet doorgezet worden op meer ingrijpende maatregelen. Het vraagt steeds meer innovatiekracht om algemene maatregelen toe te passen op specifieke sportsituaties.’

Langdurig proces

Verduurzaming van sportaccommodaties bestaat uit veel verschillende maatregelen en het verschilt ook per accommodatie, benadrukt Ten Bulte. ‘Een eerste stap zoals het verduurzamen van de verlichting is vrij eenvoudig. Een

vervolgstap zoals het gasloos maken van een accommodatie is veel complexer en vergt ook veel meer tijd. Voetbalvereniging Hellendoorn eindigde dit jaar op de tweede plaats in de verkiezing van de Sportaccommodatie van het Jaar. Deze club heeft een heel mooi project gerealiseerd waarbij het complex gasloos gemaakt is, maar dat was wel een traject van vier jaar’, zo illustreert Ten Bulte dat de uitvoering van verduurzamingsmaatregelen een langdurig proces is. Langdurig, maar wel noodzakelijk: elk jaar uitstel van verduurzamingsmaatregelen maakt het op tijd halen van de doelstelling steeds ingewikkelder.

Grote variatie

Het overdragen van kennis om te verduurzamen is niet ingewikkeld. Het effect van een warmtepomp is bijvoorbeeld makkelijk te duiden met data. Maar het installeren van een warmtepomp en het halen van het beoogde resultaat is vele malen complexer. Dat geldt zeker voor sportaccommodaties, die, in tegenstelling tot huizen, moeilijk te categoriseren zijn. Er is namelijk een grote variatie in het type sportverenigingen en accommodaties. Denk alleen al aan het aantal leden dat kan variëren en aan de sport zelf, die seizoensgebonden kan zijn of het hele jaar door beoefend wordt. ‘Je moet sowieso kijken naar de isolatie, de bron die je gebruikt, of er vloerverwarming is et cetera. Er komen veel meer aspecten om de hoek kijken. Ook de capaciteit van het stroomnetwerk is een factor om rekening mee te houden’, zegt Ten Bulte.

Eerste stap

De stip aan de horizon is voor alle sportaccommodaties duidelijk: toewerken naar een emissieloos sportcomplex in 2050. De verkiezing van de Sportaccommodatie van het Jaar, waarvoor de inschrijving voor het nieuwe jaar weer is geopend, en de BSNC Innovatieprijs moeten clubs inspireren en hebben een voorbeeldfunctie voor de realisatie van een toekomstbestendige sportomgeving. Per sportaccommodatie is het gebruikersprofiel bepalend voor de te nemen maatregelen. Ten Bulte: ‘Het

Duurzame Sportsector onderdeel van Routekaart Verduurzaming Sport

Op de website van het platform Duurzame Sportsector staat veel informatie over het verduurzamen van sportaccommodaties: van stappenplannen tot praktijkvoorbeelden, van bespaartips tot informatie over onder andere warmtepompen, ledverlichting en energieopslag.

Het platform is onderdeel van de Routekaart Verduurzaming Sport, die met de sportsector wil bijdragen aan het behalen van de wereldwijde klimaatdoelstellingen. De volgende organisaties werken gezamenlijk aan het realiseren van de missie en ambities van deze Routekaart: NOC*NSF, Vereniging Sport en Gemeenten, Branchevereniging Sport en Cultuurtechniek (BSNC), Platform Ondernemende Sportaanbieders (POS) en Kenniscentrum Sport & Beweging.

Om eigenaren van sportaccommodaties hierbij te ondersteunen, is het platform Duurzame Sportsector opgericht. De missie is om in de sportsector 55 procent minder CO₂-uitstoot te realiseren in 2030 ten opzichte van 1990. In 2050 moet er 95% gereduceerd zijn. Naast de CO₂-reductie zijn ook afspraken gemaakt over het circulair gebruik van materialen en het uitbannen van gewasbeschermingsmiddelen.

Nederland telt 10.000 sportaccommodaties, die door 22.000 sportverenigingen en sportondernemers gebruikt worden en die samen zo'n 5,7 miljoen vierkante meter beslaan.

is belangrijk om een brede analyse te maken en dan stappen te zetten. Dat is voor elke club weer anders.’ De verduurzaming is volop aan de gang. Er zijn weliswaar obstakels, maar niks doen is geen optie. Clubs die nog niet met verduurzaming aan de slag zijn gegaan, kunnen een eerste stap zetten door een gratis energiescan te laten doen. Meer informatie daarover is onder andere te vinden op de website duurzamesportsector.nl.

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!